

ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ

Кафедра терапії імені професора П. І. Локеса

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. завідувача кафедри

 Терезія ЛОКЕС-КРУПКА
« 08 » листопада 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Ветеринарна генетика»
(вибіркова фахова навчальна дисципліна)

освітньо-професійна програма Ветеринарна медицина

спеціальність 211 Ветеринарна медицина

галузь знань 21 Ветеринарна медицина

освітній ступінь магістр

факультет ветеринарної медицини

Полтава
2021 / 2022 н.р.

Робоча програма “Ветеринарна генетика” для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою Ветеринарна медицина спеціальності 211 Ветеринарна медицина
Мова викладання державна.

Розробник: Локес-Крупка Терезія, доцент кафедри, канд. вет. н., доцент

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри терапії імені професора П. І. Локеса
Протокол від «08» лютого 2021 року № 10

©ПДАА 2020 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Елементи характеристики	Денна форма навчання
Загальна кількість годин -	120
Кількість кредитів -	4,0
Місце в індивідуальному навчальному плані студента	вибіркова
Рік навчання (курс)	2
Семестр	3-й
Лекції (годин)	16
Практичні (семінарські) (годин)	-
Лабораторні (годин)	24
Самостійна робота (годин)	80
в т.ч. індивідуальні завдання (вказати вид) (год)	-
Вид підсумкового контролю	залік

2. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Перелік дисциплін, які передують її вивченню: Органічна хімія, Цитологія, Фізіологія, Анатомія, Клінічна діагностика хвороб тварин, тощо

3. Заплановані результати навчання

Мета вивчення навчальної дисципліни “Ветеринарна генетика” полягає в тому, щоб студенти оволоділи теоретичними і практичними знаннями по вивченню природи імунітету тварин проти збудників хвороб, розроблення генетичних методів захисту від них. Вивчення фізичних і хімічних мутагенів та механізму їх дії важливо для селекційної роботи, а також охорони середовища від генетичного забруднення, захисту спадковості людини, тварин, від їх шкідливої мутагенної дії.

Основні завдання навчальної дисципліни “Ветеринарна генетика” є пізнання суті спадкової інформації, шляхів її реалізації в онтогенезі та ролі середовища допоможе у доборі умов, що сприятимуть найкращому розвитку корисних властивостей тварин і вищій їх продуктивності; вивчення методів діагностики інфекційних хвороб за різними методами лабораторних досліджень; навчити студентів аналізувати отримані результати; навчити студентів виявляти та диференціювати наявність аномалій розвитку різного генезу; навчити студентів розробляти і впроваджувати в практику комплекс профілактичних заходів з метою попередження виникнення небажаних мутацій у тварин; вивчення методів корекції патологічних станів обумовлених генетичними мутаціями, ознайомлення із особливостями догляду за такими тваринами.

Компетентності: у результаті вивчення навчальної дисципліни «Ветеринарна генетика» студент повинен

загальні:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу;

- здатність до пошуку, оброблення інформації з різних джерел;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- знання та розуміння предметної області та розуміння професії;
- визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків;
- прагнення до збереження довкілля.

фахові:

- здатність дотримуватися правил охорони праці, асептики та антисептики під час здійснення фахової діяльності;
- здатність здійснювати просвітницьку діяльність серед фахівців, працівників галузі та населення;
- здатність організовувати, здійснювати і контролювати документообіг та документообіг під час здійснення професійної діяльності.

Програмні результати навчання:

- відтворювати термінологію з компонентів освітньої програми;
- формулювати висновки щодо ефективності обраних методів і засобів утримання, годівлі, профілактики заразних і незаразних хвороб та лікування тварин, виробничих і технологічних процесах, запроваджених у підприємствах.

4. Програма навчальної дисципліни

Тема 1 Генетика як наука

1. Охорона праці під час проведення лабораторних досліджень.
2. Роль генетики в сучасній ветеринарній медицині.
3. Цитологічні основи спадковості.

Тема 2 Молекулярні основи спадковості

1. Реалізація генетичної інформації.
2. Синтез білка.
3. Ген і його властивості.

Тема 3 Закономірності успадкування ознак при статевому розмноженні

1. Символіка позначення генетичних ознак.
2. Закони Менделя.
3. Види домінування.

Тема 4 Типи взаємодії алельних та неалельних генів

1. Взаємодія алельних та неалельних генів.
2. Види спадковості та мінливості.

Тема 5 Хромосомна теорія спадковості

1. Хромосомна теорія спадковості.
2. Кросинговер.
3. Генетика статі.
4. Успадкування ознак, зчеплених зі статтю.

Тема 6 Генетика популяцій

1. Закон Харді-Ваинберга.
2. Мінливість організмів та її види.
3. Мутаційна мінливість.

Тема 7 Імуногенетика

1. Молекулярна імуногенетика.
2. Практичне використання досягнень імуногенетики у ветеринарній медицині.

Тема 8 Основи ветеринарної патогенетики

1. Генетичні аномалії тварин.
2. Біометричні методи вивчення спадковості.

5. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	усього	В тому числі		
		л	лаб	с.р.
Тема 1. Генетика як наука	14	2	2	10
Тема 2. Молекулярні основи спадковості	14	2	2	10
Тема 3. Закономірності успадкування ознак при статевому розмноженні	14	2	2	10
Тема 4. Типи взаємодії алельних та неалельних генів	16	2	4	10
Тема 5. Хромосомна теорія спадковості	16	2	4	10
Тема 6. Генетика популяцій	14	2	2	10
Тема 7. Імуногенетика	16	2	4	10
Тема 8. Основи ветеринарної патогенетики	16	2	4	10
Усього годин	120	16	24	80

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Цитологічні основи спадковості	2
2	Закономірності успадкування ознак при статевому розмноженні	2
3	Хромосомна теорія спадковості	2
4	Генетика статі. Молекулярні основи спадковості	2
5	Генетика мікроорганізмів. Генетична інженерія	2
6	Мутаційна мінливість	2
7	Генетичні основи селекції	2
8	Імуногенетика	2
9	Основи біотехнології	2
10	Генетика популяції	2
11	Генетичні аномалії сільськогосподарських та свійських тварин	2
12	Хвороби зі спадковою схильністю. Методи профілактики поширення аномалій і підвищення спадкової стійкості тварин до захворювань	2
ВСЬОГО		24

Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Вивчення будови клітини. Побудова схем будови клітини та проходження фаз мітозу. Вивчення схем гаметогенезу. Вивчення каріограми	10
2.	Вивчення схем реплікації. Розв'язування індивідуальних завдань за темою молекулярні основи спадковості.	10
3.	Розв'язування задач за темою гібридологічний аналіз.	10
4.	Розв'язування задач на закономірності успадкування ознак при взаємодії алельних та неалельних генів	10
5.	Розв'язування індивідуальних завдань на закони Харді-Вайнберга.	10
6.	Розв'язування індивідуальних завдань на успадкування ознак, зчеплених зі статтю.	10
7.	Основи ветеринарної патогенетики. Генетичні аномалії тварин, унікальні клінічні випадки.	10
8.	Розв'язування індивідуальних завдань на проведення біометричного аналізу	10
	Разом	80

7. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання з дисципліни «Ветеринарна генетика» не передбачені робочим навчальним планом та робочою програмою навчальної дисципліни.

8. Оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми оцінювання
ПРН ₁ Знати і грамотно використовувати термінологію ветеринарної медицини	<i>словесні методи:</i> 1) лекція, 2) розповідь-пояснення; 3) інструктаж; <i>наочні методи:</i> 1) ілюстрування, 2) демонстрування, 3) спостереження; <i>практичні методи:</i> 3) лабораторні роботи, 5) робота з навчально-методичною літературою: конспектування, тезування, анотування. <i>комп'ютерні і мультимедійні методи:</i> 1) використання мультимедійних	опитування, виконання завдань лабораторної роботи *Розв'язування тестів

	презентацій; *2) дистанційне навчання	
ПРН ₂ Формулювати висновки щодо ефективності обраних методів і засобів утримання, годівлі, профілактики заразних і незаразних хвороб та лікування тварин, виробничих і технологічних процесах, запроваджених у підприємствах	словесні методи: 1) лекція, 2) розповідь-пояснення; 3) інструктаж; наочні методи: 1) ілюстрування, 2) демонстрування, 3) спостереження; практичні методи: 3) лабораторні роботи, 5) робота з навчально-методичною літературою: конспектування, тезування, анотування. комп'ютерні і мультимедійні методи: 1) використання мультимедійних презентацій; *2) дистанційне навчання	опитування, виконання завдань лабораторної роботи *Розв'язування тестів

* за потребою (в разі дистанційного навчання)

Критерієм успішного навчання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання.

Критерії успішного опанування програмних результатів навчання

Програмні результати навчання	Відсоток у підсумковій оцінці з навчальної дисципліни, %	Максимальна кількість балів	Мінімальний пороговий рівень оцінок, балів
ПРН ₁	50	50	30
ПРН ₂	50	50	30
Разом	100	100	60

Одним із обов'язкових елементів освітнього процесу є систематичний поточний контроль оволодіння компетентностями та підсумкова оцінка рівня досягнення програмних результатів навчання.

Форми оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Форма оцінювання							
	Опитування лекції		виконання завдань лабораторної роботи		виконання самостійної роботи (опитування)		колоквіум (контрольне опитування)	
	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів
ПРН ₁	3	8	12	18	9	12	6	12
ПРН ₂	3	8	12	18	9	12	6	12
Разом	6	16	24	36	18	24	12	24

Форми, шкала та критерії оцінювання результатів навчання при проведенні поточного та підсумкового контролю успішності здобувачів вищої освіти

Форми оцінювання	Здатність здобувача
Опитування лекції	Нараховується 6 балів, що відповідає достатньому рівню, за умови опанування ЗВО мінімальних програмних результатів навчання
	Нараховується 16 балів, що відповідає максимуму (ЗВО опанував та показав повний обсяг програмних результатів навчання).
виконання завдань лабораторної роботи	Нараховується 24 бали, що відповідає достатньому рівню, за умови опанування та узагальнення ЗВО мінімального виконання завдань роботи, що частково забезпечують програмні результати навчання.
	Нараховується 36 балів, що відповідає максимуму (ЗВО узагальнив та обґрунтував повний обсяг навичок, опанував завдання лабораторних робіт, які забезпечують передбачені програмні результати навчання).
виконання самостійної роботи (опитування)	Нараховується 18 балів, що відповідає достатньому рівню, за умови, що ЗВО опанував тему самостійної роботи, які частково забезпечують програмні результати навчання.
	Нараховується 24 балів, що відповідає максимуму (опанував тему самостійної роботи й показав ґрунтовні відповіді, які забезпечують програмні результати навчання).
колоквіум (контрольне опитування)	Нараховується 12 балів, що відповідає достатньому рівню, за умови, що ЗВО опанував теоретичний матеріал і відтворює його значну частину за програмними результатами навчання.
	Нараховується 24 балів, що відповідає максимуму (ЗВО узагальнив отримані знання та ґрунтовно засвоїв матеріал за програмними результатами навчання).

Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання, форми поточного і підсумкового контролю

При оцінюванні знань здобувачів вищої освіти (освітній ступінь – магістр) по дисципліні застосовують поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль:

▪ ***опитування лекції (0-1);***

Бали	Здатність здобувача
0	відсутність ЗВО на лекції.
2	присутність на лекції та ведення конспекту.

▪ ***виконання завдань лабораторної роботи (0-3);***

Бали	Здатність здобувача
0	відсутність ЗВО на лабораторному занятті.
1	присутність на лабораторному занятті і виконання завдань лабораторного заняття.
2	виконання завдань лабораторного заняття, оформлення звіту лабораторної роботи.
3	виконання завдань лабораторного заняття, оформлення звіту лабораторної роботи, захист лабораторної роботи

▪ ***виконання самостійної роботи (опитування) (0-3);***

Бали	Здатність здобувача
0	ЗВО не відповідає на поставлені запитання.
1	ЗВО відтворює частину теоретичного матеріалу
2	ЗВО відтворює теоретичний матеріал
3	ЗВО відтворює теоретичний матеріал та проводить його аналіз

▪ ***колоквіум (контрольне опитування) (0-12);***

Бали	Здатність здобувача
0	ЗВО не відповідає на поставлені запитання.
1	студент володіє теоретичним матеріалом дещо вищим за початковий.
2	ЗВО відтворює не значну частину теоретичного матеріалу.
3	ЗВО відтворює значну частину теоретичного матеріалу, але із помилками
4	ЗВО відтворює значну частину теоретичного матеріалу. З допомогою викладача може виправляти помилки.
5	студент узагальнює отримані знання, намагається розкрити зміст питань із неточностями, які не може виправити
6	студент узагальнює отримані знання, розкриває зміст питань із незначними неточностями, які не може виправити
7	студент узагальнює отримані знання, розкриває зміст питань з деякими неточностями, які з допомогою викладача аналізує і деякі може виправити
8	студент узагальнює отримані знання, розкриває зміст питань з деякими неточностями, які з допомогою викладача аналізує та швидко виправляє помилки

9	студент узагальнює отримані знання, розкриває зміст питань з деякими неточностями, які самостійно виправляє
10	студент узагальнює отримані знання, ґрунтовно розкриває зміст питань
11	студент узагальнює отримані знання, розкриває зміст питань, проводить аналіз новітніх публікацій по темі

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Тема	Опитування лекції	Виконання завдань лабораторної роботи	Виконання самостійної роботи (опитування)	Колоквіум (контрольне опитування)	Разом по темі
Тема 1. Генетика як наука	2	3	3	12	8
Тема 2. Молекулярні основи спадковості	2	3	3		8
Тема 3. Закономірності успадкування ознак при статевому розмноженні	2	3	3		8
Тема 4. Типи взаємодії алельних та неалельних генів	2	3	3		20
Тема 5. Хромосомна теорія спадковості	2	3	3		5
		3			6
Тема 6. Генетика популяцій	2	3	3		5
		3			6
Тема 7. Імуногенетика	2	3	3	5	
		3		6	
Тема 8. Основи ветеринарної патогенетики	2	3	3	5	
		3		18	
Разом	16	36	24	24	100

10. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Перелік інструментів, обладнання та програмного забезпечення необхідного для вивчення навчальної дисципліни забезпечує навчально-наукова лабораторія терапії кафедри терапії імені професора П.І. Локеса.

11. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Инге-Вечтомов, С.Г. Генетика с основами селекции: учебник для студентов высших учебных заведений / С. Г. Инге-Вечтомов. СПб.: Изд-во Н-Л, 2010. С. 193-194. 720 с.
2. Петухов В.Л. Ветеринарная генетика/ В.Л. Петухов, А.И. Жигалев, Г.А. Назарова – 2-е издание, перераб. и доп. М.: колос, 1996. 384с.
3. Супрун І.О. Основи генетики в тестах. Методичні вказівки до виконання самостійних робіт студентами ОКР «Бакалавр» спеціальності 6.090.102. «ТВППТ» К.: Видавничий центр НУБіП України, 2012. 75с.
4. Костенко С.О., Супрун І.О., Сидоренко О.В. Збірник задач з генетики К.: Видавничий центр НУБіП України, 2010. 181с.
5. Хмельничий Л.М., Супрун І.О., Салогуб А.М. Основи генетики тварин з біометрією Суми: ПП Вінниченко М.Д., ФОП Дьоменко В.В. 2011. 344с.
6. Костенко С.О., Супрун І.О. Робочий зошит для проведення лабораторних та самостійних робіт студентами ОКР «Бакалавр» з дисципліни «Генетика у ветеринарній медицині» К.: Видавничий центр НУБіП України, Київ, 2011. 127с.

Додаткові

1. Марченко, Г.Г. Генетика, ветеринарная генетика, биометрия. Учебное пособие / Г.Г. Марченко - ФГОУ ВПО «СГАУ», Саратов 2002. (ISBN не предусмотрен).
2. Жимулев И.Ф. Общая и молекулярная генетика/ И.Ф. Жимулев.- Новосибирск: Изд-во НГУ, 2002. – 459с.
2. Дубинин Н.П. Общая генетика/ Н.П. Дубинин. – М: Наука, 1986.- 252с.
3. Костенко С.О., Супрун І.О., Сидоренко О.В. Збірник задач з генетики К.:Видавничий центр НУБіП України, 2010. – 181с. Хмельничий Л.М.,
4. Супрун І.О., Салогуб А.М. Основи генетики тварин з біометрією Суми: ПП Вінниченко М.Д., ФОП Дьоменко В.В. 2011. –344с. (з грифом МОНМС, лист № 1/11-2676 від 04.04.2011р.)
5. Костенко С.О., Супрун І.О. Робочий зошит для проведення лабораторних та самостійних робіт студентами ОКР «Бакалавр» з дисципліни «Генетика у ветеринарній медицині» К.: Видавничий центр НУБіП України, Київ, 2011. – 127с.
- 6.Супрун І.О., Хмельничий Л.М Цитологічні та молекулярні основи спадковості Методичні вказівки до виконання лабораторних та самостійних робіт студентами ОКР «Бакалавр» спеціальності 6.110100. «Ветеринарна медицина» К.: Видавничий центр НУБіП України, 2010. 50с.
7. Супрун І.О., Хмельничий Л.М. Основи біометрії Методичні вказівки до виконання лабораторних та самостійних робіт студентами ОКР «Бакалавр» спеціальності 6.090.102. «ТВППТ» К.: Видавничий центр НУБіП України, 2010. 69с.

8. Хмельничий Л.М., Супрун І.О. Основи генетики та селекції сільськогосподарських тварин Аграрна освіта, 2011. 440с.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.mon.gov.ua> Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України.
2. www.nbuv.gov.ua Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського.
3. vet.gov.ua Державна ветеринарна та фітосанітарна служба України
4. <http://www.oie.int/en> Міжнародне Епізоотичне Бюро (МЕБ)
5. <http://www.scivp.lviv.ua/home.html> Державний науково-дослідний контрольний інститут ветеринарних препаратів та кормових добавок
6. <http://iekvm.kharkov.ua/> Інститут експериментальної та клінічної ветеринарної медицини
7. <http://www.biotestlab.net/> НПП «Био-Тест-Лаборатория»
8. <http://space.vet.ua/> Ветеринарна освіта / Простір для навчання
9. <http://poltavalab.at.ua/> Регіональна державна лабораторія ветеринарної медицини в Полтавській області.
10. <http://www.vetlabresearch.gov.ua/> Державний науково-дослідний інститут з лабораторної діагностики та ветеринарно-санітарної експертизи (ДНДІЛДВСЕ).
11. http://zoovet.kharkov.ua/index.php?option=com_content&view=category&id=37&Itemid=152 Харківська державна зооветеринарна академія.
12. <http://vetmed.nauu.kiev.ua/course/view.php?id=54> Електронний навчальний курс «Генетика у ветеринарній медицині» автор курсу Супрун І.О.
13. <http://www.lib.ua-ru.net/dissertation/code-06.02.01.html> Електронная бібліотека
14. <http://www.nsu.ru/education/biology/genetics/> Книга "Общая и молекулярная генитика"
15. Жимульов І. В.
16. <http://www.aphis.usda.gov/biotechnology/index/shtml> USDA Biotechnology Website
17. <http://www.fass.org/> Federation of Animal Science Societies
18. <http://www.nature.com/nbt/index.html> Nature Biotechnology
19. www.bio.org BIO Society
20. <http://www.youtube.com/watch?v=9kQpYdCnU14> Інтерактивна анімація
21. <http://www.youtube.com/watch?v=AJNoTmWsE0s> Інтерактивна анімація
22. <http://www.maxanim.com/genetics/PCR/pcr.swf>
23. <http://www.youtube.com/watch?v=bFNjxKHP8Jc>
24. <http://www.dnalc.org/ddnalc/resources/pcr.html> Інтерактивна анімація
25. <http://www.nature.com/focus/rnai/animations/index.html> Інтерактивна анімація
26. <http://wishart.biology.ualberta.ca/BacMap>
27. <http://www.bio.davidson.edu/courses/genomics/chip/chip.html>
28. <http://learn.genetics.utah.edu/content/labs/microarray/>

